

Tadeusz Czwałga

AWIFAUNA LĘGOWA DRZEWOSTANU AKACJOWEGO W OKOLICY SULECHOWA

Breeding avifauna of a Robinia pseudoacacia forest near Sulechów

Lite drzewostany akacjowe, zajmujące na terenie leśnictwa Nowy Świat w Nadleśnictwie Sulechów (woj. zielonogórskie) powierzchnię kilkuset hektarów są jednym z największych w Polsce kompleksów tego typu lasów.

W roku 1989 przeprowadziłem ilościowe badania ptaków lęgowych we fragmencie litego drzewostanu akacjowego o pow. 11,5 ha znajdującym się w oddziale 286 leśnictwa Nowy Świat. Drzewostan, w wieku 74 lat, rosnący na siedlisku boru mieszanego świeżego, tworzyła wyłącznie akacja (*Robinia pseudoacacia*), w podszyciu, pokrywającym około 50% powierzchni występowała akacja, dąb (*Quercus robur*) i bez czarny (*Sambucus nigra*).

Badania prowadziłem kombinowaną metodą kartograficzną (Tomiałojć 1980). W okresie od 4 kwietnia do 7 lipca przeprowadziłem 11 kontroli, podczas których na planach kontrolowanej powierzchni nanosiłem stwierdzenia wszystkich obserwowanych ptaków, ze szczególnym uwzględnieniem równoczesnych stwierdzeń śpiewających samców. W oparciu o sporządzone później mapki gatunkowe dokonałem oceny liczebności poszczególnych gatunków.

Stwierdziłem gniazdowanie 24 gatunków ptaków (tab. 1), sześć z nich, ziębę (*Fringilla coelebs*), świergotka drzewnego (*Anthus trivialis*), szpaka (*Sturnus vulgaris*), bogatkę (*Parus major*), pełzacza ogrodowego (*Certhia brachydactyla*) i kowalika

Tab. 1. LICZEBNOŚĆ, ZAGĘSZCZENIE I STRUKTURA DOMINACJI
BADANEGO UGRUPOWANIA PTAKÓW

Tab. 1. ABUNDANCE, DENSITY AND DOMINANCE STRUCTURE OF
THE STUDIED BIRD COMMUNITY

Gatunek Species	Liczba par Number of pairs	Zagęszczenie (par/10 ha) Density (pairs/10 ha)	Dominacja (%) Dominance (%)
<i>Fringilla coelebs</i>	12	10,4	20,1
<i>Anthus trivialis</i>	6	5,2	10,0
<i>Sturnus vulgaris</i>	6	5,2	10,0
<i>Parus major</i>	5,5	4,7	9,2
<i>Certhia brachydactyla</i>	3,5	3,0	5,8
<i>Sitta europaea</i>	3,0	2,6	5,0
<i>Turdus merula</i>	2,5	2,2	4,2
<i>Certhia familiaris</i>	2	1,7	3,4
<i>Erithacus rubecula</i>	2	1,7	3,4
<i>Parus coerules</i>	2	1,7	3,4
<i>Turdus philomelos</i>	2	1,7	3,4
<i>Emberiza hortulana</i>	1,5	1,3	2,5
<i>Aegithalos caudatus</i>	1	0,9	1,7
<i>Carduelis chloris</i>	1	0,9	1,7
<i>Coccothraustes</i>			
<i>coccothraustes</i>	1	0,9	1,7
<i>Cuculus canorus</i>	1	0,9	1,7
<i>Dendrocopos major</i>	1	0,9	1,7
<i>Hippolais icterina</i>	1	0,9	1,7
<i>Jynx torquilla</i>	1	0,9	1,7
<i>Lanius collurio</i>	1	0,9	1,7
<i>Oriolus oriolus</i>	1	0,9	1,7
<i>Phylloscopus trochilus</i>	1	0,9	1,7
<i>Sylvia borin</i>	1	0,9	1,7
<i>Emberiza citrinella</i>	0,5	0,4	0,8
Razem Total	59,5	51,7	100,0

(*Sitta europaea*), zaliczyć można do grupy dominantów. Ogólne zagęszczenie par lęgowych, wynoszące 51,7 par/10 ha było stosunkowo niskie, co świadczy o niewielkiej atrakcyjności tego ubożego środowiska dla większości gatunków ptaków. Spośród lasów liściastych Ziemi Lubuskiej podobnie niskie zagęszczenie ptaków lęgowych stwierdzono tylko w lasach bukowych (Jer-

maczek, w druku), również ubogich pod względem struktury roślinności. Na uwagę zasługuje niespotykane w innych lasach wysokie zagęszczenie świergotka drzewnego (5,2 pary/10 ha) i obu gatunków pełzaczy (łącznie 4,7 pary/10 ha). W pierwszym przypadku przyczyną jest prawdopodobnie specyficzna struktura środowiska, a ściślej niewielkie zwarcie poszczególnych warstw, w drugim, obfitość miejsc do zakładania gniazd (odstające płyty kory) i żerowania. Dominującą na powierzchni grupą gniazdową były dziuplaki, stanowiące 40,0% ugrupowania. Nieco mniej liczne były gatunki wijące gniazda otwarte na wysokości ponad 1,5 m nad ziemią (32,1%) i gniazdujące na ziemi oraz do wysokości 1,5 m (27,9%). Dla tej ostatniej grupy ptaków istotne znaczenie miało występowanie podszytu, terytoria większości gatunków tu należących nie wykraczały poza fragmenty powierzchni z rozwiniętym podszytem.

Przedstawione wyniki są pierwszym jak dotąd ilościowym opracowaniem awifauny lęgowej litego drzewostanu akacjowego, środowiska, choć nienaturalnego, często spotykanego w lasach zachodniej Polski.

LITERATURA

- JERMACZEK A. (w druku). *Ugrupowania ptaków lęgowych lasów liściastych Ziemi Lubuskiej.*
- TOMIAŁOJC L. 1980: *Podstawowe informacje o sposobie prowadzenia cenzusów z zastosowaniem kombinowanej metody kartograficznej.* Not. orn. 21, 1—4: 55—67.

SUMMARY

In 1989 quantitative studies of breeding avifauna were undertaken on 11.5 ha of 74 years old Robinia pseudoacacia monoculture forest near Sułechów (Zielona Góra voivodship). The combined modification of the mapping method was applied. 24 bird species were found and the density was 51.7 pairs/10 ha (Tab. 1). Hole nesters were dominant (40%). A high density of Certhia sp. (together 4.7 pairs/10 ha) is worth to mention.

Adres autora:

MUZEUM REGIONALNE
RATUSZ
66-200 Świebodzin